

Příloha č. 4.1 – Média a informace 1. hodina (shrnutí prezentace pro žáky)

Média a informace

Vypiš všechny zdroje, odkud získáváš informace o dění ve světě a ve společnosti?

.....

.....

.....

Většina toho, co o světě víme, je nám zprostředkována médii. Abychom porozuměli informacím, které média sdílejí, abychom dokázali poznat, které informace jsou důvěryhodné, abychom dokázali rozlišit podstatné zprávy od nepodstatných, je třeba porozumět tomu, jak média fungují. Každé médium má nějaké záměry a řídí se při svých činnostech nějakými zájmy (veřejné blaho, zisk, prosazení politického postoje, oslovení co nejširšího publika). Důležité je uvědomit si tuto optiku, stejně jako pochopit, že média mají vliv na naše postoje, názory, hodnocení reality a představy o světě.

Která media sleduješ nejčastěji? (Podtrhni je ve svém seznamu výše, nebo seznam doplň) Jedná se o noviny, televizi, rádio nebo internetové stránky či sociální sítě?

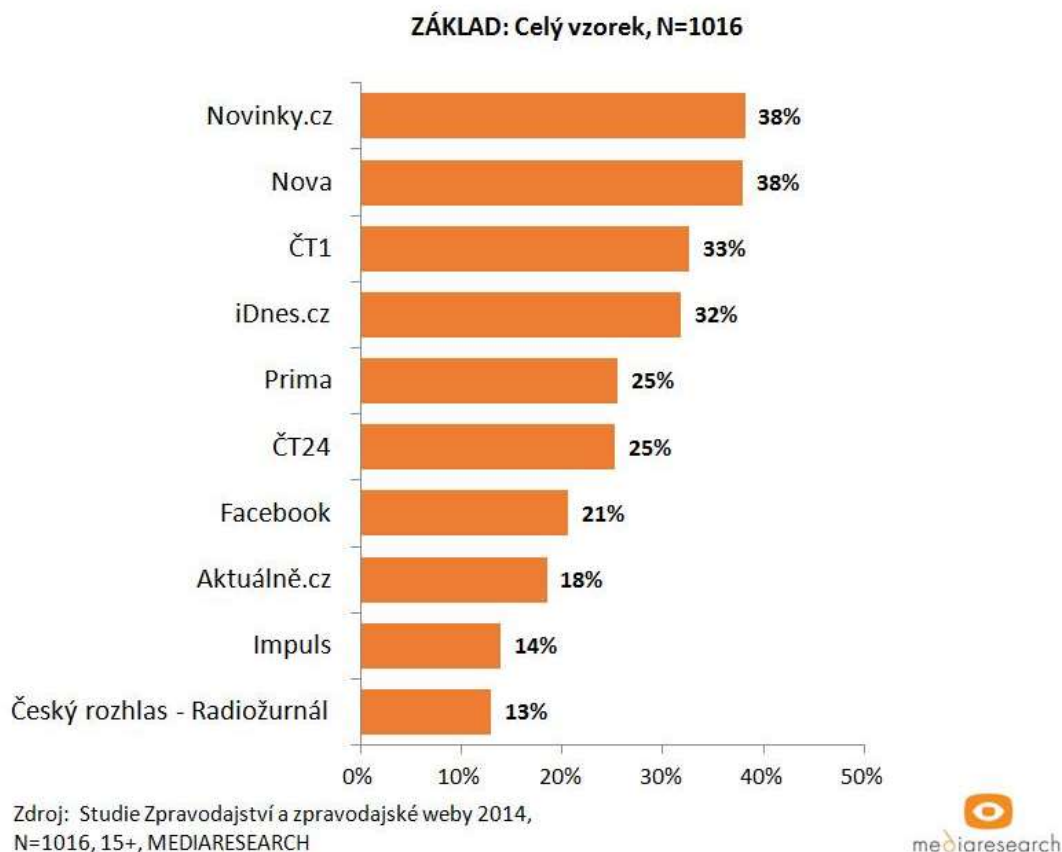
Médium = z latinského prostředek, to, co zprostředkovává. V komunikaci jakýkoli kanál umožňující přenos sdělení, spojující minimálně dvě strany (dopisní papír, řeč, obraz). Z mediálního hlediska se médii rozumí ty kanály, které přenášejí informace. V tradičním pojetí je to zejména televize, rozhlas, internet a tisk. K přenosu sdělení ale mohou sloužit i méně "masové" kanály – tabule, dopisní papír, leták. (Slovník žurnalistiky, 2017)

TOP 10 nejvyužívanějších zdrojů zpravodajství v České republice

Průzkum sledovanosti různých typů médií ukazuje, že stále je zpravodajství často sledováno v televizi, stejně často ale i na internetových zpravodajských stránkách a také na Facebooku. Český Rozhlas využívá ke sledování zpravodajství nejmenší podíl respondentů. Periodický tisk se do Top 10 nejvyužívanějších zdrojů zpravodajství nedostal. Průzkum vyplňovaly v roce 2014 různé věkové skupiny od 15 let.

Napříč různými typy médií se ukazuje, že ti respondenti, kteří sledují denně zprávy v televizi (bez ohledu na konkrétní televizní stanice), jsou věkově spíše starší a mají nižší dosažené vzdělání, zatímco zprávy v mobilním telefonu jsou na denní bázi využívány spíše mladšími a vzdělanějšími uživateli. Konzumenti zpravodajství v rádiu a v novinách jsou pak z hlediska věku a vzdělání velmi podobní.

Jaké to má výhody nebo nevýhody toho, že máme možnost sledovat zpravodajství v různých médiích?

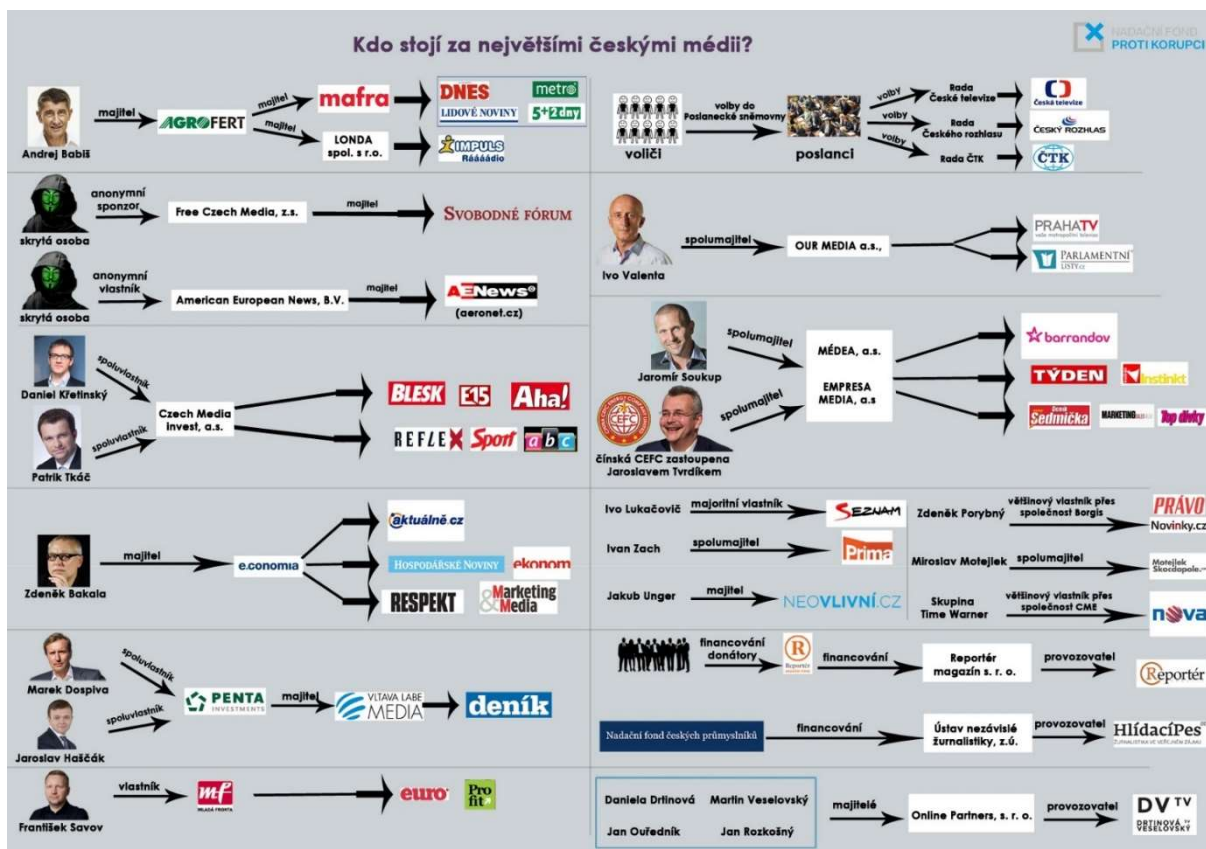
Obrázek 7 TOP 10 nejvyužívanějších zdrojů zpravodajství v roce 2014 (Zdroj: TZ Mezi zpravodajskými zdroji vedou Novinky.cz, zprávy v televizi sledují spíše starší lidé | SPIR. Úvodní stránka | SPIR [online]. Copyright © 2016 SPIR z. s. p. o. Všechna práva vyhrazena. [cit. 30.4.2019]. Dostupné z: <http://www.netmonitor.cz/tz-mezi-zpravodajskymi-zdroji-vedou-novinky-cz-zpravy-v-televizi-sleduji-spise-starsi-lide>)

Role médií ve společnosti

- Informativní (sdílení pravdivých informací je plusem pro ekonomiku a demokracii)
 - *Novináři jsou hlídači psi demokracie. Sledují pro nás důležitá společenská a politická témata.*
- Zábavní
- Vzdělávací
- Přesvědčující (např. reklama, inzerce)
- Udržují komunitu, kulturu (předávání hodnot, podpora českého jazyka)

Rolí médií ve společnosti se zabývá například teoretik masové komunikace Denis McQuail v knize Úvod do masové komunikace (2009) a z českých autorů Jan Jiráček – Základy mediální výchovy (2007).

To jakým způsobem média fungují, jaký je jejich obsah ovlivňuje do jisté míry to, kdo je jejich vlastníkem. V České republice vlastní soukromá média jednak zahraniční organizace (TV Nova) a jednak i klíčový hráči domácí ekonomiky (Zdeněk Bakala, Petr Kellner, Daniel Křetínský, Agrofert). Pak existují ještě veřejnoprávní média, která jsou placena (vlastněna) občany z poplatků a daní.

Obrázek 8 Grafická ikonografika vlastnictví českých masových médií, vytvořeno 29.8.2016 (Zdroj: KONIECZNY, Janusz: Kdo a proč vlastní česká média?. NFPK [online]. [cit. 30.4.2019] Dostupné z: <https://www.nfpk.cz/p/o---janusz-konieczny-kdo-a-proc-vlastni-ceska-media/>

Veřejnoprávní i soukromá média (TV, rozhlas) musí dodržovat zákony a občané ČR mají právo na nezkrácené a pravdivé informace, v zákoně o rozhlasovém a televizním vysílání (zákon č. 231/2001 Sb.) je stanoveno, že provozovatelé stanic musejí poskytovat objektivní a vyvážené informace. To se týká prakticky všech masově šířených zpravodajství. Obsah masových médií je sledován především před volbami, kdy TV stanice musejí v debatách poskytnout všem politickým stranám dostatečný prostor. V roce 2018 byla Prima obviněna z nadržování V. Zemanovi při předvolební debatě. Na vyváženost televizního a rozhlasového vysílání dohlíží odborná rada (Rada pro rozhlasové a televizní vysílání), existují ale také rádia a zpravodajské weby (s články) pouze na internetu, na tyto nedohlíží žádný regulační orgán, mají větší volnost ve sdílení informací.

Základní rozdíly mezi komerčními (soukromými) a veřejnoprávními médii

Komerční (soukromá) média

- Většina TV a rozhlasových stanic (tisk se na soukromý a veřejnoprávní nedělí) - TV Nova, Prima, Barandov, Impuls, Evropa 2, Radio Spin
- Cíle záleží na zaměření média (informování veřejnosti, zábava, zisk)
- Financována převážně z výnosů z reklamy a inzerce
- Vyšší podíl zábavních programů, infotainmentu, bulvarizace
- Vyšší podíl reklam

Veřejnoprávní média

- Česká televize, Český rozhlas, Česká tisková kancelář

- Poskytují službu veřejnosti
- Financována převážně z koncesionářských poplatků (ČT a Český rozhlas)
- Mohou být ovlivněna vládnoucí politickou reprezentací (dosazování zástupců vládnoucí strany do Rady České TV, snížením rozpočtu na činnost)
- Zřízené zákonem

Existují také média založené jako neziskové organizace (Radio Proglas) či financované z příspěvků čtenářů prostřednictvím nadačních fondů (např. internetový Deník Referendum)

Média lze také rozlišit podle cíle, který zastávají, druhů a způsobu prezentace informací a témat, která řeší:

- **Seriózní média** – jejich cílem je komentovat politiku, přispívat k utváření veřejného mínění, zprostředkovávat lidem informace pro vytvoření názoru. Někteří mediální kritici (např. K. Hviždala) se domnívají, že seriózní média v ČR neexistují. Za seriózní bývaly považovány Hospodářské noviny, průzkumy ukazují, že lidé považují za důvěryhodnou Český rozhlas či Českou televizi.
- **Poloseriózní tisk (Pop noviny)** - Pop-noviny (popnoviny nebo také polonoviny) je označení tiskovin, které vyplňují prostor mezi bulvárním a seriózním tiskem. Zpravodajství se vyznačuje prací se soft-news, infotainmentem. Typickým příkladem pop-novin je deník Mladá fronta DNES, dále také Lidové noviny a deník Právo.
- **Bulvární média** – zveřejňují šokující zprávy, jejich cílem je bavit čtenáře, zaujmout jej, cílem těchto médií je především zisk z prodeje či sledovanosti.

Proč myslíte, že je Blesk nejčtenější deník v České republice?

CELOSTÁTNÍ DENÍKY	ČETNOST VYDÁNÍ V 3+4Q/2018
	932 000
	554 000
	233 000
	219 000
	205 000
	200 000
	150 000

Tabulka 4 Čtenost celostátních deníků na vydání 3. a 4. kvartál 2018 (Zdroj: Unie vydavatelů ČR 2013)

Nová média (internet, sociální sítě, chytré mobily ...) a informace

+ Plusy

- Umožňují vyhledávání a sdílení informací bez vyšších finančních nákladů -> vznikají nové informační weby (neovlivni.cz, hlidacipes.org, ...), X ale také vznikají alternativní weby (konspirační teorie dezinformace)

- Sociální sítě (Facebook) umožňují rychlejší a levnější sdílení informací s přáteli
- Diskuze pod články – rychlejší zpětná vazba

- Mínusy

- Internetový prostor je přehlčen informacemi
- Rychlejší možnost šíření falešných zpráv
- Facebook vám nabízí pro vás nejrelevantnější a nejzajímavější obsah -> jako výhradní zdroj zpravodajství může být problematický (dostávají se k nám pouze vybrané informace, informace sdílené ve skupině našich přátel). Nicméně je třeba říct, že ani běžná zpravodajská média nám nepředkládají komplexní obraz dění ve světě. Zveřejněné zprávy vybírají z množství událostí, které se udály ve světě, zveřejňují ty, o kterých se domnívají, že jsou pro naši společnost důležité.

Nová média je souhrnným označením pro mediální technologie založené na digitálním číselném zpracování dat. V obecném pojetí zastřešují nová média celou oblast počítačových technologií (internet, chytré telefony, tablety), v užším slova smyslu se pak termín vtahuje k digitálními technologiemi mediované komunikaci (blogy, chaty, sociální sítě, e-mail, zpravodajské weby, on-line rádia a TV, streaming - YouTube). Od „starých“ masových médií jako je tisk či TV se liší tím, že jsou interaktivní, umožňují vytvářet a sdílet vlastní informace, umožňují rychlejší zpětnou vazbu (např. prostřednictvím diskuzí či chatu). Zahrnují v sobě stará média (internetová televize, rádiové podcasty).

Otázky k zamyšlení:

- Napadají tě další výhody či nevýhody nových médií?
- Kterým informačním zdrojům nejvíce důvěřuješ?
- Jaká média osobně považuješ za seriózní?
- Jsou podle tvého názoru zprávy, které sleduješ v médiích dostatečně vypovídající o současném světě? Proč ano? Proč ne?